

Prometheus. Аналіз даних та статистичне виведення на мові R. Конспект лекцій. Тиждень 2

Анастасія Корнілова

жовтень, 2016

Матриця даних

Матриця(таблиця) даних – стартовий елемент для аналізу даних. Зазвичай йому передуює етап збору, очищення та представлення у табличному вигляді. По рядках – респонденти, суб'єкти, учасники, спостереження По стовпцях - характеристики кожного запису(змінні). Також важливо звертати увагу на одиниці виміру а також яким чином були зібрані ці дані.

Приклад таблиці:

Місто	Кімнат	Загальна_площа	Ціна
Вінниця	3	120	1875000
Вінниця	3	66	975000
Вінниця	2	66	1375000
Вінниця	2	44	637500
Вінниця	3	63	835000
Вінниця	1	31	562500

Спостереження зібрані з ресурсу <https://dom.ria.com/> і містять інформацію про квартири, які продаються. Будемо детальніше аналізувати цей датасет в лабораторній роботі.

Центральна тенденція

Минулого тижня ми розглянули опис центральної тенденції. Залежно від даних, в якості центральної тенденції використовується середнє значення, медіана або мода

Середнє значення підходить для узагальнення кількісних даних(як дискретних, так і неперервних). Формула обрахування проста:

$$\frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

Тобто ми суму всіх чисел, ділимо на їх кількість. Наприклад, якщо в нас є група з 5 учнів, оцінки яких 12, 3, 5, 10, 5. Сума їх оцінок дорівнює 35, а середнє значення 7.

Однак із використанням середнього значення в якості опису центральної тенденції в даних є невелика проблема. Якщо є нетипово великі чи малі для даного набору значення – вони роблять великий внесок у значення середнього. Нехай у нас є певне невелике підприємство, яке має 5 працівників. Заробітні плати працівників в гривнях: 5000, 7000, 2000, 4000, 50 000. Середнє значення заробітної плати 13600 грн. Однак, якщо ми відкинемо екстремальне значення 50 000, то отримаємо, що середнє значення зменшилося до 4500.

Медіана – це значення, яке ділить вибірку навпіл, тобто 50% є меншими за це значення, 50% більшими. Основна перевага використання медіани - менша чутливість до екстремальних значень. Для пошуку медіани, дані треба розташувати в зростаючому порядку та поділити на дві частини. Якщо в нас парна кількість спостережень то сусідні значення по краях сумуються та діляться на два. У випадку попереднього прикладу із заробітною платою: 2000, 4000, 5000, 7000, 50 000 Маємо, що посередині знаходиться значення 5000, то краще описує центральну тенденцію заробітної плати на підприємстві.

Мода - значення, яке найчастіше трапляється. Може використовуватись як для категоріальних, так і для кількісних даних. Дані можуть мати кілька мод, а можуть не мати жодної.

Квартилі та інтерквартильний розмах.

Якщо медіана ділить дані порівну, то квартилі ділять їх на чотири частини. Вони позначаються Q1, Q2, Q3, Q4.

- Q1 - 25%
- Q2 - 50% (співпадає з медіаною)
- Q3 - 75%
- Q4 - 100%

Інтерквартильний розмах(IQR) = Q3 - Q1

Нехай маємо ряд 62, 81, 63, 77, 64, 81, 64, 70, 72, 76.

Спочатку відсортуємо дані в зростаючому порядку: 62, 63, 64, 64, 70, 72, 76, 77, 81, 81.

Медіана(та Q2)): $\frac{70+72}{2} = 71$

Для обрахунку Q1 та Q3 значення медіани включаються до інтервалу.

Q1: $\frac{64+64}{2} = 64$

Q3: $\frac{76+77}{2} = 76.5$

Інтерквартильний розмах(IQR): Q3 - Q1 = 76.5 - 64 = 12.5

Середнє, мода та медіана є описовими статистиками. Також виділяють **узагальнення п'яти чисел** (five numbers summary). Воно включає в себе:

- Найменше значення
- Перший квартиль
- Медіана (другий квартиль)
- Третій квартиль
- Найбільше значення

Узагальнення п'яти чисел для ряду можна отримати використовуючи R функцію `summary`.

```
summary(c(62, 81, 63, 77, 64, 81, 64, 70, 72, 76))
```

##	Min.	1st Qu.	Median	Mean	3rd Qu.	Max.
##	62.00	64.00	71.00	71.00	76.75	81.00

Наприклад, застосуємо цю статистику для оцінки довжини анаконд (завантажити набір даних можна за посиланням

<http://www.public.iastate.edu/~maitra/stat501/datasets/anaconda.dat>):

```
anaconda <- read.table("anaconda.dat")
summary(anaconda$V1)
```

##	Min.	1st Qu.	Median	Mean	3rd Qu.	Max.
##	172.0	229.4	258.8	288.5	333.0	477.0

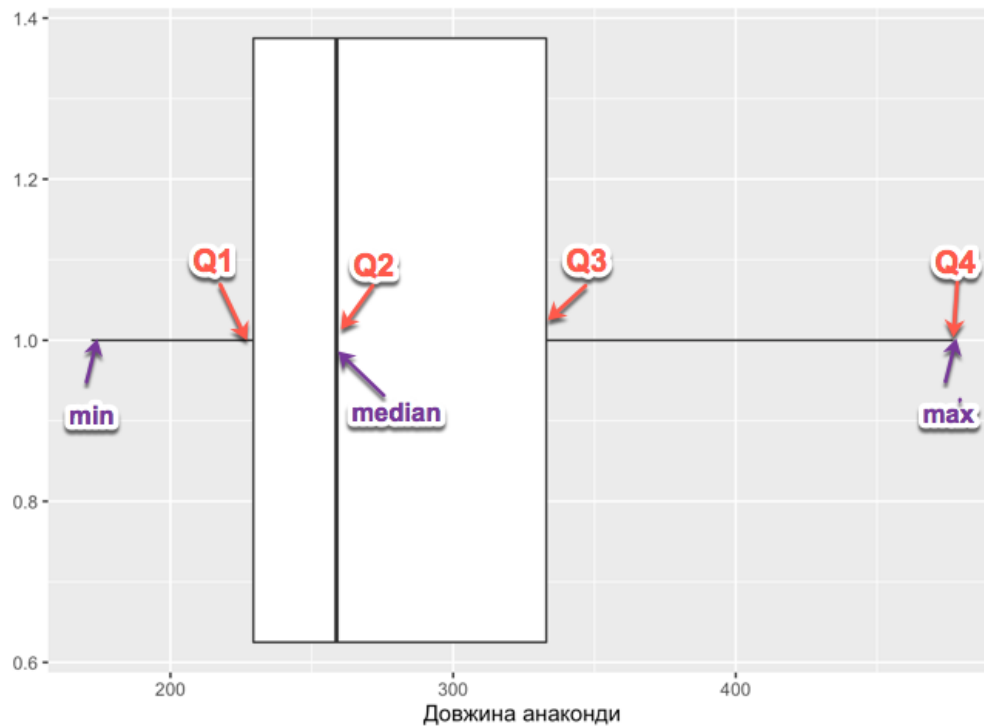
```
quantile(anaconda$V1)
```

##	0%	25%	50%	75%	100%
##	172.000	229.350	258.750	332.975	477.000

Коробчата діаграма

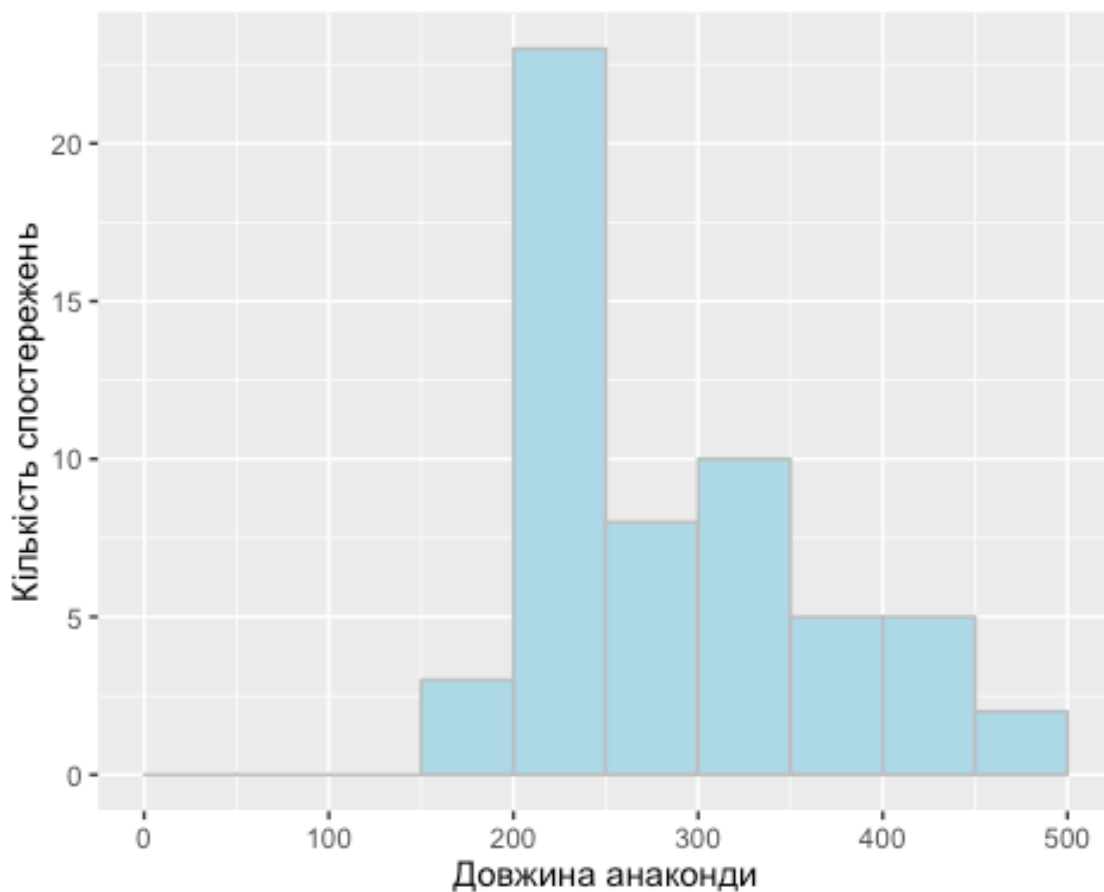
Дозволяє візуалізувати узагальнення п'яти чисел та знайти нетипові дані (так звані "викиди") "**Викид**" (outlier) - значення, яке знаходиться на відстані, меншій ніж 1.5

ІКР від Q1 або більший від Q3.

Якщо ми хочемо детальніше оцінити розподіл довжини анаконд, можемо використати гістограму:

```
ggplot(anaconda, aes(x=V1)) +  
  geom_histogram(breaks=seq(0, 500, by = 50), fill="lightblue", col="grey") +  
  xlab("Довжина анаконди") + ylab("Кількість спостережень")
```


Дисперсія та середньоквадратичне відхилення

Середньоквадратичне відхилення (standard deviation) дає розуміння, наскільки далеко знаходиться типове спостереження від середнього значення.

Дисперсія (variance) - обчислюється як середнє значення відстаней від всіх спостережень до середнього значення у квадраті.

$$\text{var} = \frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \mu)^2}{N}$$

Середньоквадратичне відхилення (standard deviation) σ - обчислюється як корінь квадратний з дисперсії.

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \mu)^2}{N}}$$

Давайте обрахуємо дисперсію та середньоквадратичне відхилення.

Нехай у нас є ряд: 5, 3, 2, 8, 2.

Середнє значення $\mu = 4$.

Обчислимо дисперсію та середньоквадратичне відхилення:

Дисперсія:

$$\begin{aligned}\text{var} &= \frac{(5-4)^2 + (3-4)^2 + (2-4)^2 + (8-4)^2 + (2-4)^2}{5} \\ &= \frac{1^2 + (-1)^2 + (-2)^2 + 4^2 + (-2)^2}{5} = \frac{1+1+4+16+4}{5} = 5.2\end{aligned}$$

Середньоквадратичне відхилення:

$$\sigma = \sqrt{\text{var}} = 2.28$$

Дисперсія для ряду 3, 5, 5, 3, 4, середнє значення якого теж 4:

$$\begin{aligned}\text{var} &= \frac{(3-4)^2 + (5-4)^2 + (5-4)^2 + (3-4)^2 + (4-4)^2}{5} \\ &= \frac{(-1)^2 + 1^2 + 1^2 + (-1)^2 + (0)^2}{5} = \frac{4}{5} = 0.8\end{aligned}$$

Середньоквадратичне відхилення:

$$\sigma = \sqrt{\text{var}} = 0.89$$

Якщо поглянути на обидва ряди, бачимо що значення другого більш тісно розташовані навколо середнього. Значення дисперсії та середньоквадратичного дозволяють це виразити чисельно.

Приклад: Степан має 800 друзів у Facebook, Аня 1000 послідовників в Instagram. Хто більш популярний?

Для відповіді на це питання нам потрібні будуть дані про середнє значення та середньоквадратичне відхилення для кількості друзів у Facebook та послідовників у Instagram.

Facebook: середнє значення $\mu = 649$, середньоквадратичне відхилення $\sigma = 50$

Instagram: середнє значення $\mu = 843$, середньоквадратичне відхилення $\sigma = 60$

Обчислимо відстань до середнього значення в середньоквадратичних відхиленнях:

Степан:

$$\frac{x - \mu}{\sigma} = \frac{800 - 649}{50} = 3.02$$

.

Аня:

$$\frac{x - \mu}{\sigma} = \frac{1000 - 843}{60} = 2.61$$

.

Можемо вважати, що Степан більш популярний, оскільки значення кількості його друзів знаходиться далі від середнього значення.

Процес перетворення даних з допомогою формули $\frac{x-\mu}{\sigma}$ має назву **z-стандартизація**, а отримані значення - **z-значення**. Наступного тижня розглянемо застосування z-значень для оцінки ймовірності.